

ACC. N:R M. 12181:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Svar på Frågelista 85: Växtföljd.

Ordnad växtföljd har förekommit i
minst 75 år. Åkerjorden användes för
sådes och rotfruktsodling. Höskörden
fick man från ängsmarker och slätter
mador sk: naturlig kött. För att be-
hålla ogräset förkom bruket att
tråda jorden d. v. s. man lät djuren
arbeta åkern på våren varefter den
uppkördes. Detta utfördes vanligen med
årder och ågde i regel num för mid-
sommars. Genom tät följande körningar
med olika redskap kunde man "källa
åtte ogräset" samt få jorden väl be-
redd. På en sålunda trådad åker sådd
man råg på hösten och fick i regel
en bra skörd. Efter råghörden följde
så ett eller 2 års havreod. Därefter

lvf 86

1

en potatisåker sedan korn eller hav-
resåker. Vete odlades ej i gamla ti-
der. "Di stete jään möt värre än
nu". I början av nittonhundratalet
började man odla gräs på åkern, man
"sädde ijään". Man tog så gräsåker
& är i rad varefter man körde upp
jorden igen. Det var för detta arbete
som plagan började användas. Den
jord som legat för gräsåker kunde
nämligen ej uppköpas med åker.
Från Suedjeland tog man & grädon.
Di man bränt marken satte man
potatis. Åskan som blev vid brän-
ningen var ett prima gödnings-
medel och på sådan nyjord fick
man de godaste potatisen. Di pota-
tisen var upptagen sädde man råg

på hösten. Även denna brukade bli
mycket bra. Man tog endast dessa bå-
da skördar i följd från svedjan (ajoj-
jan) året därpå hade man ordnat
en ny svedja i en skogsbäck, och
på detta sätt fortsatte man på så
gott som all den skogsmark som
var tjänlig för svedjebruk.

Av rotfrukter började man först
odla kroror (Potatisodling är givetvis äldre).
Krororna odlades i liten omfattning.

Den del av åkern som användes för
denna odling kallades "krolann".

Man hade kroror på åkern endast ett
år, varefter man ofta besäddde jorden
med råg. Kroror började odlas på
1920 talet. Numera odlas foderbetor
i stället för kroror. Rotfrukterna räcker

endast ett stycke fram på höften.
Potplantorna odlades på jord som
hurit havestörd, och då på mark
som var tämligen låg och välunda
ej för torr. Då jorderbetädling numera
förekommer i tämligen stor utsträck-
ning har potatisodlingen minskat
på många gårdar blivit av mindre
omfattning än vad annars skulle vara
fallet.

De naturliga betesmarkerna ha min-
skats betydligt. Det sk. skogbetet
(skåubetet) har så gott som försvun-
nit. Då markerna genom dikning
blev torrlagda försvann betet i
skogskärren och madarna allt mer
och man fann slutligen att det var
mindre lönsamt att hålla gårds-

gördarna i stånd. Då de automat skogsplanteringar började bli ganska allmänna, och betning av skogsmarken som besätts med frö eller planterade var i högsta grad ofördelaktigt så uppkörde man allt mer att använda skogsmarken för betning. I stället för skogsbetena har man nu anordnat kulturbeten. Dessa äro förlagda till ängs och hagmarker. Skogsbeten förekommer dock än, fast i mindre omfattning.

Där åkerjorden areal varit så stor att betesmark kunnat ordnas på sidan, har detta skett särskilt på mycket stenbunden mark som var svår att bruka. Men har då även sökt förlägga sidan betesmark på

äkrar som lig långt från gården. Med dessa äkrar som omvandlats till betesmark, har man ofta förfarit så att man efter flera års betning uppköpt desamma samt tagit en sädeshövd, varefter de äro utlagts för bete. Träda förekommer fortfarande, dock kanske i något mindre omfattning än förr. På trädesjord ser man oftast råg. Detta på grund av att rågen vill ha en jord. I stället för de primitiva redskap som för användes för jordens bearbetning, har man nu fullt moderna sådana, och förbättringar på detta område förekommer ständigt.

Man håller fortfarande fast vid växtföljden med den skillnaden att gräsströden som för i existerade, nu blivit allmän.